

[Jørgen Jørgensen (Løjre).]

telse som vi i det radikale venstre, at der ikke er praktisk forsvarlige muligheder i Danmark, hverken med hensyn til befalingsmænd eller kaserner, til for tiden i hvert fald at gennemføre den 18 måneders tjenestetid. Den 18 måneders tjenestetid er en tung belastning for det danske samfund, ikke mindst for den danske ungdom. Der bør i hvert fald gennemføres forhold, så at de unge, der indkaldes, og som får pålagt denne byrde, kan få forsvarlige og rimelige forhold at leve under og få en forsvarlig uddannelse. Vort råd er derfor fremdels, at man udskyder en ikrafttræden af den 18 måneders tjenestetid, og at man af hensyn til de værnepligtige gør sig klart, hvornår der foreligger forsvarlige forhold, så at den 18 måneders tjenestetid kan sættes i kraft. Til en klaring af dette spørgsmål mener jeg at socialdemokratiet her i dag må kunne yde et bidrag.

Viggo Starcke: Idet jeg takker for de redegørelser, som ordføreren for de ærede forespørgere og den højtærede forsvarsminister har givet her, vil jeg gerne sige, at der fra vor side ikke er noget ønske om at grave kløfterne imellem regeringen og socialdemokratiet dybere, end de er, idet jeg ikke kan se, at det tjener regeringens, socialdemokratiets eller Danmarks interesse. Jeg ser sådan på det, at den debat, som finder sted her i dag, måske har været nødvendig, men det forekommer mig, at den er blevet noget overdimensioneret, og på en måde synes jeg, at det ville have klædt grundlovens vedtagelse ved tredje behandling, hvis den havde været henlagt til en anden dag.

Det er ikke min opgave her at angribe regeringens ærede angribere, og det er heller ikke min opgave her i dag at forsvare forsvarsministeren, men det, jeg gerne vil, er at pege på, at der har været visse forudsætninger for, at undergravende kræfter har kunnet benytte den utilfredshed, som var tilstede, og selvom man nu ved de retssager, som finder sted, kan pågribe og straffe og dømme bagmændene for det, der

er sket, så står stadigvæk tilbage dette, at der har været en jordbund at arbejde i. Hvis denne jordbund stadig består, løber man en risiko for, at noget sådant kan gentage sig, og man løber måske en risiko for, at noget sådant kan gentage sig på et tidspunkt, da det kan være katastrofalt for Danmark. Jeg sigter her til demonstrationerne, lydighedsnægtelsen og det såkaldte mytteri. Fra vor side skal der ikke være nogen tvivl om, at når en lov gælder, skal loven holdes. Der skal ikke være nogen tvivl om, at selvom vi ikke er tilhængere af tvungen værnepligt og aldeles ikke er tilhængere af 18 måneders tjenestetid, er vi tilhængere af, at så længe en lov gælder, skal den holdes, altså indtil loven er forandret.

Jeg mener, at det problem, som er det vigtigste i dag, er, hvad der kan gøres for at forebygge, at lignende episoder gentager sig i fremtiden. Det vil i høj grad være i Danmarks interesse at få analyseret det problem: Hvad er det, der er i vejen? Og dernæst få opstillet en behandling: Hvad kan der gøres? Jeg nærer tillid til den danske ungdom, og jeg tror ikke, at det, der er sket, er udtryk for gennemsnitsindstillingen i den danske ungdom, men derimod kan jeg støtte mig på gode autoriteter, når jeg hævder, at tvangsudskrivning altid fremkalder en vis uvillighed hos dem, der tvinges til tjeneste. Jeg bygger her på den store engelske militærteoretiker Liddell Hart, som hævder, at den tvungne værnepligt fremkalder uvillighed. Den fremkalder trang til desertering, den giver en bedre jordbund for mytteri, den kan eventuelt i en kritisk situation fremkalde sammenbrud og kollaps, den virker demoraliserende. Den giver ved at indeholde et vist antal af utilfredse i hæren anledning til, at der danner sig smittekim-fokus, som i en given situation kan fremkalde panik.

De argumenter, der tidligere har været fremført mod frivillighedsprincippet, for det første dette, at den tvungne værnepligt var særlig demokratisk, idet den gik ud over alle, og dernæst at der indenfor en såkaldt bredt tvangsudskrevet hær ikke så